

Reminiscencie k histórii

SLOVENSKEJ PEDIATRICKEJ SPOLOČNOSTI - SPS

Slovenská pediatričná spoločnosť (SPS), je s vyše 1500 členmi, jednou z najväčších odborných spoločností SLS. Jej história a vznik sú úzko späté s ušľachtilými cieľmi a základmi jej predchodkýň.

Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně (ČsLS JEP) vznikla 30. júna 1949 na historickom zhromaždení „Spolku lekářů českých“. Na Slovensku sa slovenskí lekáři a farmaceuti začali organizovať v ČsLS JEP v roku 1953, kedy vznikol Slovenský výbor ČsLS JEP a jeho prvým predsedom sa stal akademik Šiška. Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) vznikla r. 1969 v súvislosti s federatívnym usporiadaním nášho štátu a 1. zjazd delegátov SLS sa konal v apríli r.1969.

Slovenská pediatričná spoločnosť (SPS) a Česká pediatričná spoločnosť (ČPS) tvorili spolu Československú pediatričnú spoločnosť JEP až do roku 1973.

Do roku 1990 sa predstavitelia výboru ČPS a SPS pravidelne stretávali v Prahe vo federálnom výbore a striedavo viedli tento výbor predseda ČPS a predseda SPS. Dňa 20.6.1990 sa zišiel Federálny výbor, ktorý viedol doc. Dluholucký, kde neskôr, v znamení očakávaného rozpadu republiky, obe spoločnosti (ČPS, SPS) deklarovali, že budú naďalej pokračovať v spolupráci v priateľskom duchu, aj keď prestane existovať Federálny výbor.

V rokoch 1973 – 1976 bol prvým predsedom výboru SPS doc. MUDr. Getlík a vedeckým sekretárom MUDr. A. M. Šašinka.

Predsedovia/prezidenti a vedeckí sekretári výboru SPS v rokoch:

1973 - 1976 predseda doc. Getlík, vedecký sekretár MUDr. Šašinka

1977 - 1987 prezidentka prof. Michaličková, vedecká sekretárka doc. Kapellerová.

1987 - 1990 prezident prof. Birčák, vedecká sekretárka doc. Benedeková

1990 - 2002 prezident prof. Dluholucký, vedecká sekretárka doc. Benedeková

2002 - 2006 prezident prof. Bánovčin, vedecká sekretárka prof. Podracká

2006 - 2010 prezident prof. Šagát, vedecká sekretárka Benedeková

2010 - 2015 prezident prof. Šagát, vedecká sekretárka Benedeková

2015 - 2019 prezident doc. Kuchta, vedecká sekretárka Benedeková

Pediatričné kongresy a odborné konferencie

Pediatričné kongresy pôvodne konali pod hlavičkou Československej pediatrikej spoločnosti s medzinárodnou účasťou. Jeden z významných spoločných kongresov (posledný) sa konal v septembri v roku 1988 v Bratislave. Po nežnej revolúcii sa oba národné výbory dohodli na usporiadaní českých a slovenských kongresov striedavo, t.j. české pediatričné kongresy v párných rokoch a slovenské kongresy v nepárných.

Schôdze Spolkov lekárov sa konali po celom Slovensku, ako pravidelné (poobedňajšie, pracovné, týždenné) schôdze organizované výborom SPS v Bratislave a tiež odborné konferencie. Historicky 1. Pediatická konferencia, venovaná pamätníkovi prof. MUDr. Birčákovi, sa konala pri príležitosti 10. výročia založenia 1. Detskej kliniky LF UK v roku 1962 a potom sa postupne konali celodenné pediatické konferencie veľkých kliník (Bratislava, Košice, Martin, Banská Bystrica, Prešov). Zakladali sa pracovné skupiny a sekcie SPS, usporadúvali sa pediatické kongresy s medzinárodnou účasťou..

Kongresy SPS

1. 1997, Bratislava (prezident Kapellerová, viceprezident Šagát)
2. 1999, Košice (prezident Šašinka, viceprezident Marinová)
3. 2001, Martin (prezident Bánovčín, viceprezident Zibolen)
4. 2003, B. Bystrica (prezident Dluholucký, viceprezident Laho)
5. 2005, Bratislava (prezident Šagát, viceprezident Benedeková)
6. 2007, Košice (prezident Podracká, viceprezident Spišák)
8. 2009, Martin (prezident Bánovčín)
9. 2011, B. Bystrica (prezident Dluholucký, viceprezident Kralinský)
10. 2013, Bratislava (prezident Kovács, viceprezident Červeňová)
11. 2015, Košice (prezident Podracká, viceprezident Kuchta)
12. 2017, Martin (prezident Bánovčín, viceprezident Jeseňák)

V roku 1983 založil doc. Kuchta tradíciu „Konferencií mladých pediatrov“, ktorých miesta sa striedajú v dvojročných intervaloch po celom Slovensku, doposiaľ sa uskutočnilo XVII. ročníkov. Doc. Kuchta tiež založil úspešné odborné podujatie „Festival kazuistík z pediatrie“, ktorý sa konal už 12x a ktorý v Žiline navštevuje až 400-700 účastníkov.

Spolupráca so zahraničím

V období po roku 1989 sa začala významne rozvíjať aj spolupráca so zahraničím – mali sme „otvorené dvere“ v podstate do celého sveta. SPS začala pravidelne spolupracovať s významnými pediatickými klinikami a významnými pediatrami, predovšetkým s pediatrami európskych krajín a USA. Konali sa spoločné konferencie na Slovensku a „vice versa“ v zahraničí. Spolupráca s ČPS intenzívne pokračovala ako aj spolupráca s významnými pediatickými pracoviskami v bývalej NDR (Dražďany, Lipsko), v Poľsku, Maďarsku a ZSSR. Napríklad vďaka aktivite prof. Urbánka (prednostu Detskej kliniky AKH vo Viedni), sa začali konať každoročne stretnutia klinických pediatrov krajín strednej Európy (Tagung Mittel Europäischer Länder „Pädiatrische Forschung“ vo Viedni a ďalšie). Vo zväzku s ČPS sme boli členmi medzinárodných pediatických spoločností a po rozdelení republiky, od r. 1993 (na podklade žiadosti), pokračujeme v týchto členstvách ako SPS, napr. v riadnom členstve v UNEPSA, EPA, IPA

Okrem klasických kongresov a konferencií sa organizovali medzinárodné konferencie a kongresy SPS, napr.: V Bath-e (Anglicko) sa v roku 1994 na zasadnutí IPA, UNEPSA dnes

EPA, CESP, zúčastnili predsedovia ČPS (Janda) a SPS (Dluholucký). Aktívna účasť členov SPS bola aj na Annual ESPIC CONGRESS with associated ESPIC Nursing, „Back to the future of medicine“ University Childrens Hospital Praha, Bratislava and Baystate Medical Center Children Hospital, Springfield, Massachusetts, USA, a tiež Symposium of Neonatology with international participation „Extremely low birth weight infant“ (under patronage of Swiss Red cross) a ďalšie. V r.2015 zorganizovala SPS (prof. Kovács) napr. dvojdňové zasadnutie EAP v Bratislave.

Ceny SPS

SPS oceňuje svojich významných členov a ich významné aktivity aj nasledujúcimi oceneniami:

Grand Prix: je cena SPS za celoživotné dielo v oblasti rozvoja slovenskej pediatrie. Cenu udeľuje SPS, o udelení ceny rozhoduje výbor SPS tajným hlasovaním, návrh môže podať každý člen spoločnosti. Periodicita udeľovania maximálne 1x ročne.

Doterajší laureáti Grand SPS:

- 2006 – prof. Sršeň
- 2007 – prof. Birčák
- 2008 – prof. Čáp
- 2009 – prof. Kapellerová
- 2010 – prof. Šašinka
- 2011 – prof. Lichardus
- 2012 – prof. Šagát
- 2014 – prof. Jurko
- 2015 – prof. Dluholucký
- 2016 – doc. Benedeková, prof. Buchanec

Výbor SPS každoročne vyhlasuje **ceny za najlepšie publikácie** vo viacerých kategóriách, viac v časti Ocenenia: <http://www.sls-sps.sk/index.php?page=ocenenia>

Výbor podporuje významnú **knižnú publikačnú aktivitu svojich členov:** Šašinka, Šagát, Kováč a kolektív: *Pediatria* 1. vydanie, Satus, Košice 1998, 620s. a 2. vydanie: 2 diely, Herba Bratislava 2007, 740s.

SPS vydala aj ďalšie publikácie ako napr.:

- Bánovčin, Zibolen a kolektív: Základné informácie o materskom mlieku a dojčení pre pracovníkov v zdravotníctve. A-medi management, Bratislava 2016, 112s.
- Dluholucký, Šimurka, Urbančíková: Sprievodca očkovaním (Seesame s.r.o., Bratislava, 68s.) každoročne vydávaná publikácia, zároveň prevádzka najznámejšej interaktívnej webovej stránky o očkovaní s viac ako 400 000 pozretiami a 2500 konkrétnymi odpoveďami.

SPS je odborným garantom alebo aj iniciátorom vydávania **pediatrických časopisov:**

- pred rokom 1990 spoločný časopis ČPS a SPS s názvom „Čs. Pediatria“
- po roku 1990 pokračuje spoločný časopis ako „Česká a Slovenská pediatrie“ (registrovaný v databáze SCOPUS)
- „Detský lekár“ vychádzal v rokoch 1994-2012

- „Pediatria pre prax“ vychádza od roku 2000
- „Pediatria (Bratisl.)“ vychádza od roku 2006
- „Neonatologické listy“

SPS sa podieľa na *podpore aktívnej kongresovej zahraničnej účasti*, podľa prijatých kritérií a podľa aktuálnych finančných možností výboru.

SPS má aktuálne zriadené nasledujúce **sekcie**:

Neonatologická sekcia (4059)

doc. MUDr. Katarína Maťašová, PhD. (predsedníčka)

Sekcia sociálnej pediatrie (4097)

Doc. MUDr. Milan Kuchta, CSc., mim. prof. (predseda)

Sekcia intenzívnej starostlivosti v pediatrii (4085)

MUDr. Mária Písařčíková, PhD. (predsedníčka)

Sekcia prevencie kardiovaskulárnych ochorení (4095)

MUDr. Pavol Šimurka, PhD. (predseda)

Sekcia detskej onkológie a hematológie (4098)

Doc. MUDr. Emília Kaiserová, CSc. (predsedníčka)

Sekcia detskej pneumológie (4099)

doc. MUDr. Vladimír Pohanka, PhD., FCCP, MPH (predseda)

Medzi najaktívnejšie sekcie SPS patria sekcie neonatologická a intenzívnej medicíny.

Zároveň má zriadených viaceru pracovných skupín, podľa aktuálnych potrieb SPS.

V súčasnosti sú to: **Pracovná skupina pre vedecko-výskumnú činnosť** (Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.), **Pracovná skupina pre podporu dojčenia** (MUDr. Marcel Litavec), **Pracovná skupina pre očkovanie** (MUDr. Pavol Šimurka, PhD.)

SPS a jej členovia výboru stáli za takými *úspechmi pediatrie a vôbec zdravotníctva*, ako sú vakcinačný program (najmä hepatitída B, či HiB), plošný skriningový program, organizácia primárnej pediatrickej starostlivosti, rozvíjanie významných pediatrických subšpecializácií, laktačný program dokonca ešte pred zavedením princípov BFHI, letecká záchranná služba pre transporty kriticky chorých detí. Ale spoločnou činnosťou výboru SPS sa zastavila napr. dysjunkcia primárnej starostlivosti v zmysle snahy o jej plnú samostatnosť vrátane vzdelávania a špecializácie. Vyžadovalo to množstvo hľadání prienikov, spoločných záujmov, spolupráce. Bolo to obdobie, kedy hrozili ťažké ireverzibilné následky pre unifikovanú pediatrickú existenciu. Veľmi závažná bola v rokoch 1990-1994 aj snaha novovytvorenej SLK, zrušiť „obvodného pediatra“ a vytvoriť „všeobecného lekára“ (GP), starajúceho sa o všetky 3 generácie obyvateľstva. Aj vďaka výraznej aktivite SPS, je naša

najmladšia generácia i naďalej ošetrovaná liečená a preventívne sledovaná špecialistami -
pediatrami.

Z pamätí emeritných funkcionárov výboru SPS zostavil
doc. MUDr. Milan Kuchta, CSc.
prezident SPS